

**Proves d'accés a cicles formatius de grau superior de formació professional inicial,
d'ensenyaments d'arts plàstiques i disseny, i d'ensenyaments esportius 2018**

Història

Sèrie 1

**SOLUCIONS,
CRITERIS DE CORRECCIÓ
I PUNTUACIÓ**

INSTRUCCIONS

La prova consta de dos exercicis:

- **Part obligatòria:** Exercici 1.
- **Part optativa:** Exercici 2. En aquest exercici heu de triar UNA de les dues opcions, A o B. Cal que indiqueu clarament quina heu triat (A o B).
- Si responeu a les dues opcions, s'entendrà que heu escollit l'opció A. En cap cas no es puntuaran qüestions de les dues opcions.

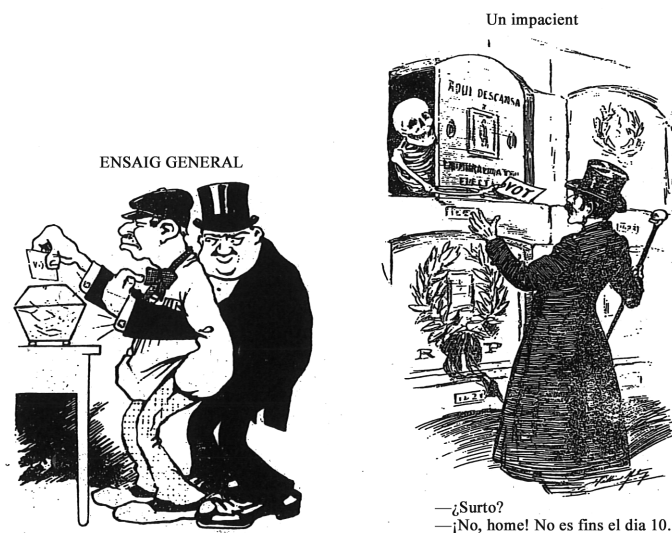
Aquest solucionari té per objectiu principal donar una certa coherència a la tasca dels correctors i suggerir els aspectes que es considera que els aspirants haurien d'esmentar en la prova. Malgrat tot, els criteris que s'hi ofereixen s'han de prendre com unes indicacions, mai com una pauta tancada i encotillada. Es tracta d'una prova de maduresa i, en aquest sentit, interessa més valorar aspectes globals com ara l'expressió escrita, la capacitat de raonament i reflexió i l'actitud crítica, i deixar en un nivell significatiu, però no necessàriament essencial, el que es podria anomenar «coneixements».

Per tant, els correctors han d'utilitzar aquests criteris de la manera que considerin més adequada. En una prova d'aquest tipus, la tasca de correcció és complexa i les indicacions pretenen ser més una ajuda que una imposició.

Exercici 1

Observeu la imatge i responeu a les qüestions següents.

[5 punts en total]

FONT: A. ALCOBERRO, J. CASTILLO, J. CORTADA, E. FERRERES i J. LLORENS. *Història*. Barcelona: Teide, 2010.

1. Descriu els aspectes més significatius de les dues vinyetes i situeu-les en el context històric corresponent.

[1 punt]

Els aspirants han de situar les vinyetes en el període del règim de la Restauració (1874-1923), emparat en la Constitució del 1876 i caracteritzat per l'alternança pacífica de partits en el poder i el caciquisme.

Han d'explicar que l'alternança entre liberals i conservadors va ser possible gràcies a les trampes o tupinades electorals i que el ministre de la Governació, els governadors civils de les províncies i els cacics (persones que exercien una forta influència sobre els electors en l'àmbit municipal) decidien les eleccions.

També han d'assenyalar que, si calia, s'utilitzaven procediments fraudulents (manipulació de vots, alteració d'actes, errors en el cens, trencament d'urnes, etc.), que asseguraven la victòria del partit en el poder.

2. Expliqueu quins eren els principals partits polítics catalans durant la Segona República i quina ideologia tenien. Esmenteu-ne uns quants dirigents.

[1,5 punts]

Els aspirants han de fer referència a un partit polític representatiu de cada ideologia, com a mínim. Exposem aquí els partits principals: la Lliga Regionalista (des del 1933, Lliga Catalana), partit de dreta d'ideologia catalanista i conservadora, dirigit per Francesc Cambó; la Unió Democràtica de Catalunya, partit catalanista i democratacristià, presidit per Manuel Carrasco i Formiguera; el Partit Republicà Radical, partit de centre i anticatalanista, presidit per Alejandro Lerroux; Esquerra Republicana de Catalunya, partit d'esquerra que aglutinava tant independentistes (Francesc Macià, Josep Dencàs) com federalistes (Lluís Companys) i que era votat per gran part dels sectors obrers, camperols i de la petita burgesia; la Unió Socialista de Catalunya (Gabriel Alomar, Rafael Campalans), d'ideologia socialista; el Bloc Obrer i Camperol (Hilari Arlandis, Joaquim Maurín, etc.) d'ideologia catalanista i marxista; el Partit Obrer d'Unificació Marxista (POUM), creat el 1935 (Andreu Nin, Joaquim Maurín), marxista i antiestalinista, i el Partit Unificat de Catalunya (PSUC), creat el 1936 (Joan Comorera), marxista i catalanista.

3. Expliqueu les característiques de l'organització política durant el franquisme.

[2,5 punts]

En primer lloc, els aspirants han d'explicar que el franquisme fou una dictadura feixista en la qual no es respectaven els drets humans: no hi havia llibertat d'expressió, reunió o associació i no hi podia haver partits polítics ni sindicats legals, llevat de la Falange i el Sindicato Vertical.

En segon lloc, s'han d'explicar d'un en un els elements fonamentals del règim franquista i les seves característiques. Els elements als quals s'ha de fer referència són:

- a) La prohibició de partits polítics i la manca de llibertats democràtiques.
- b) La repressió de qualsevol mostra d'oposició.
- c) L'arbitrarietat jurídica (especificant, en aquest cas, que en última instància tot depenia de «la voluntat absoluta» de Franco).
- d) L'hostilitat cap a Catalunya i el País Basc.
- e) El fort component religiós catòlic oficial.
- f) La pluralitat de sectors ideològics en el poder.

A més, cal parlar de la forma d'organització del poder polític en una institució única en la qual es van intentar fondre totes les tendències. Han de parlar de l'evolució d'aquesta institució des que es va crear, ja durant la guerra, amb el nom de FET y de las JONS (Falange Española Tradicionalista y de las Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista) i de la seva successora, a partir del 1958, anomenada *Movimiento Nacional*.

Exercici 2

OPCIÓ A

Observeu la imatge i responeu a les qüestions següents.

[5 punts en total]

Vista aèria d'una colònia industrial (Viladomiu Nou, Berguedà)

FONT: <http://www.buxaweb.cat>.

1. Descriviu els aspectes més significatius de la imatge i situeu-la en el context històric corresponent.

[1 punt]

Els aspirants han de situar aquesta imatge en el marc del procés d'industrialització de Catalunya durant el segle XIX, que es va centrar quasi exclusivament en el sector tèxtil, sobretot del cotó i de la llana.

Es valorarà que esmentin el fet que a partir del segon terç del segle XIX la indústria cotonera catalana es va modernitzar fins al punt de situar-se en una de les posicions més avançades de l'Europa continental.

Cal que els aspirants facin referència a la localització de les indústries al llarg dels rius i del litoral per motius energètics, del preu dels terrenys i perquè hi havia menys conflictivitat social.

2. Expliqueu les causes de la revolta militar del 1936.

[1,5 punts]

Cal que els aspirants exposin que, a conseqüència dels Fets d'Octubre del 1934 a Astúries, les forces d'esquerra van reforçar la col·laboració i que el 15 de gener de 1936 van signar el pacte per a formar el Front Popular, una coalició electoral dels partits republicans d'esquerra, el PSOE, la UGT i els comunistes, amb un programa que preveia l'amnistia per als empresonats per la revolució d'octubre, la continuació de la reforma agrària i l'aprofundiment del procés autonòmic.

També cal que diguin que el 16 de febrer de 1936 hi van haver eleccions, enmig d'un ambient polític cada cop més tens, en les quals el Front Popular va obtenir una victòria molt ajustada que va permetre al republicà Manuel Azaña de formar govern, però que la situació política es va deteriorar molt ràpidament en les setmanes següents. S'ha d'emfatitzar que aquesta victòria no va ser acceptada per la major part dels sectors conservadors de la societat espanyola.

D'altra banda, s'ha d'explicar que el general Mola va organitzar els preparatius per a un cop d'estat militar, que havia de tenir la col·laboració de falangistes, tradicionalistes i monàrquics, però que el 14 de juliol de 1936 els fets es van precipitar quan uns policies van segrestar i assassinar el dirigent conservador José Calvo Sotelo. Tres dies més tard s'inicià l'aixecament militar al Marroc, i l'endemà a la Península. Finalment, es pot dir que els militars sublevats es pensaven que la insurrecció s'imposaria ràpidament, però les coses van anar de manera ben diferent. A moltes de les grans ciutats (Barcelona, Madrid, València, etc.), el cop d'estat va fracassar perquè els obrers van sortir al carrer i van aconseguir aturar els militars. Començava, així, una llarga i sagnant guerra civil, que va durar fins al 1939, amb la victòria dels sublevats.

3. Expliqueu els principis bàsics de la Constitució espanyola del 1978 i descriu l'organització territorial i el desenvolupament de les autonomies.

[2,5 punts]

En primer lloc, els aspirants han d'explicar que la Constitució espanyola fou aprovada el 1978, després de les eleccions constituents celebrades el 1977, que van donar la victòria a la UCD, liderada per Adolfo Suárez, seguida del PSOE, que fou el segon partit més votat, i a molta distància del PCE, AP (actual PP) i els partits nacionalistes català i basc.

També han d'explicar que aquest nou govern, que no tenia majoria absoluta, va practicar una política de consens, buscant acords amb les diferents forces polítiques: els partits amb representació parlamentària i els sindicats signaren els pactes de la Moncloa per a abordar la greu crisi econòmica del país; s'arribà a un acord per a posar en marxa un sistema polític que atorgués autonomia a les diferents regions espanyoles; es van concedir els primers estatuts d'autonomia a Catalunya i el País Basc, i es redactà una constitució plenament democràtica que fou aprovada en referèndum per una àmplia majoria de la població el 1978.

Els principis bàsics d'aquesta constitució són:

- Espanya es defineix com un estat social i democràtic de dret.
- Es reconeix la sobirania nacional, que rau en el poble espanyol per mitjà d'eleccions lliures.

- La forma política de l'Estat és una monarquia parlamentària.
- S'estableix la separació de poders (legislatiu, executiu i judicial).
- Es garanteix un ampli repertori de drets i llibertats.
- Es reconeix l'Estat de les autonomies.

També es creà el Tribunal Constitucional i la institució del Defensor del Poble, per tal que es respecti la Constitució i no es vulnerin els drets i les llibertats.

Per acabar, cal explicar que, pel que fa a l'organització territorial i al desenvolupament de les autonomies, la Constitució va definir el model autonòmic i es va iniciar el procés de concessió dels diferents estatuts aprovats per les Corts. Aquest procés va culminar el 1983.

Avui dia Espanya està constituïda per disset comunitats i dues ciutats autònomes. Cadascuna disposa d'un estatut d'autonomia propi, que en regula les competències i el funcionament, i unes institucions de govern pròpies (Parlament, Govern i Tribunal Superior de Justícia).

OPCIÓ B

Observeu la imatge i responeu a les qüestions següents.

[5 punts en total]

Jurament del rei Joan Carles I davant el president de les Corts (1975)

FONT: <http://img.rtve.es>.

1. Descriu els aspectes més significatius de la imatge i situeu-la en el context històric corresponent.

[1 punt]

Els aspirants han de situar la imatge en el context de la transició; concretament, en el moment en què Joan Carles I fa el jurament com a nou cap de l'Estat, el 22 de novembre de 1975.

Cal explicar que la transició és el pas de la dictadura franquista a un règim democràtic, que s'inicià el 1975 amb la mort de Franco i la proclamació de Joan Carles I com a rei d'Espanya, i que s'acabà el 1981.

Es valorarà positivament que facin esment de les incerteses i confrontacions polítiques que es visqueren a l'època.

2. Exposeu els principis bàsics de l'Estatut d'autonomia de Catalunya del 1979.

[1,5 punts]

Els aspirants han de descriure uns quants dels aspectes més significatius de l'Estatut d'autonomia de Catalunya del 1979: la consideració de Catalunya com una nació i del català com la llengua pròpia de Catalunya; el reconeixement de la cooficialitat del castellà; l'aplicació preferent del dret civil català, i la definició de les institucions principals (Generalitat, Consell Executiu, Parlament). També han de fer referència a les diverses competències que va assumir el Govern català a partir del desenvolupament de l'Estatut del 1979.

Cal valorar positivament el fet que els aspirants esmentin els partits polítics que van participar en la redacció de l'Estatut (CDC, PSUC, UDC, ERC, AP i el grup Entesa dels Catalans) i també la referència al fet que els redactors de l'Estatut es van reunir al Parador de Sau, raó per la qual aquest text també es coneix amb el nom d'Estatut de Sau.

3. Identifiqueu i descriu l'oposició militar, política i social al franquisme.

[2,5 punts]

Els aspirants han de respondre ajustant-se als tres aspectes següents:

- a) L'oposició militar: han de parlar dels maquis, les partides de guerrillers (comunistes, socialistes i anarquistes), que tot i que oficialment ja s'havia acabat la guerra l'1 d'abril de 1939, van protagonitzar diversos atemptats, atracaments i, sobretot, enfrontaments armats amb la Guàrdia Civil.

També es valorarà positivament el fet que facin referència a l'augment de l'activitat guerrillera a les acaballes de la Segona Guerra Mundial, quan nombrosos exiliats espanyols que havien combatut amb la resistència francesa van tornar a la Península.

L'acció més espectacular fou l'intent fracassat d'invasió de la Vall d'Aran l'octubre del 1944.

- b) L'oposició política: la major part dels dirigents dels partits antifranquistes s'exiliaren acabada la guerra, a França i a Mèxic principalment; els que es quedaren a Espanya foren empresonats o executats. La major part dels partits acabaren sent desarticulats.

A començaments dels anys seixanta, les mobilitzacions al carrer i les vagues s'incrementaren i el règim les va combatre instituint el Tribunal de Orden Público (TOP) el 1963.

S'ha de destacar que el Partit Comunista era el més ben organitzat i el que tenia més influència tant entre els obrers com entre els estudiants.

Al País Basc, on el partit més influent continuava sent el PNB, un grup de joves nacionalistes fundà l'organització ETA el 1959, la qual protagonitzà diversos atemptats.

D'altra banda, els monàrquics es mostraven partidaris del retorn de la monarquia i de la instauració a Espanya d'un règim democràtic.

- c) L'oposició social: s'ha de destacar l'important increment de la conflictivitat laboral a partir del 1962, especialment a les grans ciutats industrials de Catalunya i del País Basc, a Madrid i a les mines d'Astúries.

Dins del sindicalisme clandestí, es creà el nou sindicat Comissions Obreres (CCOO), que acabà sent dominat pels comunistes. En canvi, l'antiga CNT va anar perdent influència entre els treballadors.

Els estudiants universitaris i d'ensenyament secundari van protagonitzar també un bon nombre de mobilitzacions i de vagues. Com a resposta es produïren ocupacions i tancaments temporals d'algunes facultats, i diversos professors i estudiants en foren expulsats.

Apareix la cançó de protesta, que engresca els joves.

Els darrers anys del franquisme la mobilització veïnal, sobretot a barris obrers de les grans ciutats, va ser molt important.

Institut
d'Estudis
Catalans